

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНИХ МОВ
Кафедра китайської мови і перекладу

**ПОРІВНЯЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДУ НАВЧАННЯ,
ЗАСНОВАНОГО НА ЗАВДАННЯХ (TVLT), ТА ТРАДИЦІЙНОГО
ГРАМАТИКО-ПЕРЕКЛАДНОГО МЕТОДУ У ВИКЛАДАННІ
КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ**

*Курсовий проєкт
з напрямку підготовки
035.065.01 Мова і література (китайська)
4 курсу, групи МЛКб-1-21-4. Од,
Форостяк Камілла Романівна*

*Науковий керівник:
д. філ. н., професорка
Удовиченко Л. М.*

Київ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МЕТОДИК ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	6
1.1. Характеристика граматико-перекладного методу.....	6
1.2. Суть методу навчання, заснованого на виконанні завдань (<i>Task-Based Language Teaching, TBLT</i>).	8
РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ГРАМАТИКО-ПЕРЕКЛАДНОГО МЕТОДУ ТА МЕТОДУ НАВЧАННЯ, ЗАСНОВАНОГО НА ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ.....	11
2.1. Порівняння за дидактичними критеріями	11
2.2. Переваги та недоліки кожного методу	13
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ TBLT У ВИКЛАДАННІ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ	16
ВИСНОВКИ.....	21
ДОДАТКИ.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

У сучасному глобалізованому світі знання іноземних мов є не лише конкурентною перевагою, але й необхідною умовою для успішної професійної та академічної діяльності. Особливе місце серед мов міжнародного спілкування посідає китайська мова, яка є рідною для понад 1,3 мільярда людей та відіграє все важливішу роль у міжнародних відносинах, економіці та культурному обміні. Зростання впливу Китаю на світовій арені зумовлює підвищений інтерес до вивчення китайської мови, що, своєю чергою, актуалізує потребу в розробці ефективних методик її навчання.

Методика навчання китайської мови як іноземної стикається з низкою специфічних викликів, пов'язаних з особливостями цієї мови: тоновою системою, ієрогліфічною писемністю, граматичною структурою тощо, що суттєво відрізняється від індоєвропейських мов. Традиційно у навчанні китайської мови широко застосовувався граматико-перекладний метод, зосереджений на вивченні граматичних правил та перекладі. Цей метод має довгу історію використання та довів свою ефективність у формуванні певних мовних навичок, проте він часто критикується за недостатню увагу до розвитку комунікативної компетентності.

На противагу традиційному підходу, останніми десятиліттями активно розвивається методика навчання, заснована на виконанні завдань (Task-Based Language Teaching, TBLT). Цей підхід, що ґрунтується на комунікативному методі, передбачає засвоєння мови через виконання практичних завдань, які моделюють реальні комунікативні ситуації. TBLT спрямований на формування не лише лінгвістичних знань, але й практичних навичок використання мови в різноманітних контекстах.

Попри зростаючу популярність TBLT у навчанні різних іноземних мов, його ефективність у контексті викладання китайської мови як іноземної залишається недостатньо дослідженою. Особливо актуальним є порівняльне дослідження ефективності TBLT та граматико-перекладного методу, яке

дозволить визначити оптимальні стратегії навчання китайської мови з урахуванням її специфіки та потреб сучасних студентів.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що в умовах глобалізації та посиленні міжкультурної комунікації, вивчення іноземних мов набуває все більшого значення. Китайська мова, як одна з найпоширеніших мов світу, викликає значний інтерес у студентів та дослідників. Проте, традиційні методи її викладання часто виявляються недостатньо ефективними для формування комунікативної компетентності. Метод навчання, заснований на виконанні завдань (Task-Based Language Teaching, TBLT), пропонує інноваційний підхід до вивчення мови, який може суттєво підвищити мотивацію та результативність освітнього процесу. Порівняльне дослідження TBLT та класичного граматико-перекладного методу дозволить визначити найбільш ефективні стратегії викладання китайської мови як іноземної.

Мета дослідження – визначити ефективність методу навчання, заснованого на виконанні завдань (TBLT), порівняно з класичним граматико-перекладним методом у навчанні китайської мови як іноземної.

Для досягнення поставленої мети необхідно було виконати такі завдання:

1. Здійснити теоретичний аналіз проблеми.
2. Визначити практичні потреби у розробці збірника вправ, побудованих на основі методу виконання завдань (TBLT).
3. Розробити ефективну систему вправ, побудованих на основі методу виконання завдань (TBLT), на різні види діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо).

Об'єктом дослідження виступає процес навчання китайської мови як іноземної.

Предмет дослідження – метод навчання китайської мови, заснований на виконанні завдань (TBLT) та його роль у формуванні комунікативної компетентності студентів.

У процесі написання курсового проєкту було використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, що дали змогу всебічно проаналізувати предмет дослідження, а саме – особливості, переваги та недоліки TBLT та граматико-перекладного методу у викладанні китайської мови як іноземної.

1. Аналіз наукової літератури – для вивчення теоретичних основ методики викладання іноземних мов, зокрема граматико-перекладного методу та методу навчання, заснованого на виконанні завдань.
2. Порівняльний метод застосовувався для зіставлення двох методів за основними дидактичними критеріями: роллю учня та вчителя, видами діяльності, цілями навчання, підходами до оцінювання та рівнем мотивації студентів.
3. Метод моделювання використовувався при створенні авторського збірника вправ на основі методу TBLT, а також при конструюванні завдань, орієнтованих на розвиток конкретних мовленнєвих навичок у навчанні китайської мови.
4. Емпіричний метод (спостереження та апробація) – частково реалізовувався під час апробації окремих завдань збірника у процесі проходження педагогічної практики.

Апробація результатів дослідження забезпечується в освітньому процесі Київської гімназії східних мов у процесі педагогічної практики та участі у Третьому форумі молодих сходознавців. За темою дослідження опубліковано тези «Метод навчання на основі завдань (TBLT) як відповідь на виклики навчання китайської мови на основі компетентнісного підходу» і створено навчально-методичний посібника для вчителів «Завдання як ключ до китайської: методика TBLT для середнього рівня».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МЕТОДИК ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

1.1. Характеристика граматико-перекладного методу

Методика викладання іноземних мов постійно розвивається, адаптуючись до змін у лінгвістиці, психології, педагогіці та комунікативних потребах суспільства. Історично методи навчання поділяють на традиційні та сучасні, кожен з яких має свої особливості, переваги та недоліки.

Традиційні методи формувалися на основі класичної освіти й орієнтувалися передусім на формування мовної системи (лексики, граматики) через механічне засвоєння.

Граматико-перекладний метод — є класичним підходом до викладання іноземних мов, що виник у рамках традиційної європейської освітньої системи. Хоча сьогодні він поступається місцем комунікативним методикам, граматико-перекладний метод залишається актуальним у контексті викладання мов із нестандартною граматичною системою та письмом — зокрема, китайської. Він виник у 18-19 століттях для викладання класичних мов, таких як латинська та грецька, а згодом був адаптований для сучасних мов [15, с. 32].

У методиці граматико-перекладного методу домінує дедуктивний підхід: спочатку правило, потім — його застосування у практичних вправах. Навчання будується довкола письмових текстів і граматичних вправ, у той час як говоріння та слухання, як правило, залишаються поза фокусом.

Сутність граматико-перекладного методу полягає у вивченні мови через переклад письмових текстів і систематичне засвоєння граматичних правил. Основний акцент робиться на аналітичному опрацюванні мови як структури, що піддається логічному аналізу. Серед ключових ознак методу:

- навчання граматиці шляхом правила—приклад;
- заучування лексики через списки слів і переклади;
- переклад автентичних або адаптованих текстів з мови вивчення та на неї;
- домінування письмових завдань над усною практикою.

Граматико-перекладний метод, хоча й вважається традиційним і часто критикується за відсутність комунікативного підходу, широко використовується у викладанні китайської мови на початкових та середніх етапах навчання, зокрема у вищих навчальних закладах та в класичних підручниках. Китайська мова як предмет вивчення має низку специфічних труднощів: аналітична граматика, відсутність флексій, суворий порядок слів, а також ієрогліфічне письмо, яке не має прямої фонетичної відповідності. У такому контексті граматико-перекладний метод забезпечує системний підхід до оволодіння мовою. Даний метод колись навіть домінував у викладанні іноземних мов у Китаї, особливо англійської, але був підданий критиці за невідповідність сучасним комунікативним потребам. Незважаючи на це, він продовжує використовуватися і вважається цінним у певних контекстах, зокрема через індивідуальні особливості китайських студентів і викладачів [19, с. 32].

Для даного методу навчання типовими завданнями є переклад речень і текстів з іноземної мови на рідну й навпаки; вивчення граматичних правил і винятків; заповнення граматичних таблиць; побудова речень за зразком; завдання на зміну граматичних форм (наприклад, зміна часу дієслова). Заняття проводяться під чітким керівництвом викладача, переважно рідною мовою, з акцентом на письмовій мові, а не на усній.

Застосування граматико-перекладного методу у викладанні китайської мови передбачає виконання ряду взаємопов'язаних навчальних дій:

1. Вивчення граматичних правил — пояснення будови речень, наприклад:

- суб'єкт + присудок + додаток;
- використання модальних дієслів (要, 可以, 应该);
- конструкції зі службовими словами: «了», «着», «过».

Учитель спочатку пояснює правило, наводить приклади, а потім пропонує студентам виконати вправи на перетворення речень або заповнення пропусків.

2. Переклад текстів — використовуються адаптовані або автентичні китайські тексти (напр., з підручників HSK). Учні виконують письмовий переклад

на рідну мову, потім — переклад з рідної на китайську. Це розвиває навички аналізу, збагачує лексику та граматичну гнучкість.

3. Словникова робота — засвоєння нової лексики через виписування ієрогліфів з транскрипцією та значенням; створення двомовних карток; виконання вправ на підбір синонімів та антонімів.

4. Морфологічно-синтаксичний аналіз — учні вчаться розпізнавати частини мови, структурувати речення, визначати граматичну функцію слів. Розглянемо приклад: під час аналізу речення «他每天都早起，为的是学习汉语。」 учні розбирають його на частини: підмет, присудок, обставина часу, мета дії, перекладають речення, пояснюють граматичну структуру і моделюють подібні висловлювання. Далі подається завдання на зворотний переклад (з української на китайську), що активізує знання і закріплює синтаксичні схеми.

Попри очевидні переваги — точність, структурованість, аналітичність — метод має низку обмежень. Його орієнтованість на читання й переклад унеможливорює формування комунікативної компетенції. Також метод мало сприяє розвитку інтуїтивного відчуття мови, що є критично важливим на етапі переходу до вільного мовлення [15, с. 32].

1.2. Суть методу навчання, заснованого на виконанні завдань (Task-Based Language Teaching, TBLT).

Навчання мови на основі завдань (Task-Based Language Teaching, TBLT) виникло наприкінці 20-го століття як розвиток комунікативного підходу та як відповідь на зростаюче незадоволення традиційними граматичними і синтетичними підходами до викладання мови, зокрема, аудіо-лінгвістичним методом та моделлю «презентація-практика-відтворення» (Presentation-Practice-Production, PPP). На його розвиток вплинули ключові зрушення в прикладній лінгвістиці, дослідженнях з засвоєння другої мови (second language acquisition, SLA) та педагогічній психології.

Метод навчання, заснований на виконанні завдань (Task-based language teaching, TBLT) – це освітня концепція викладання другої та іноземних мов. Беручи до уваги теорію, практику та дослідження, вона підтримує використання завдань для кращого засвоєння знань. Очікується, що, виконуючи завдання в класі, учні підвищують рівень розуміння вхідної інформації іншою мовою шляхом обговорення її змісту, надання один одному зворотного зв'язку та модифікації мовлення іноземною мовою, щоб зробити його більш цілеспрямованим, що, як стверджується, має важливе значення для її вивчення [11, с. 31].

У центрі TBLT – завдання (task), яке визначається як діяльність, у процесі якої учень використовує мову, щоб досягти певного результату, орієнтованого на зміст, а не форму [12, с. 32]. Такий підхід пропонує більш динамічну та інтерактивну модель освітнього процесу [17, с. 32].

Основні характеристики TBLT:

1. Комунікативна спрямованість: учні використовують мову як інструмент для досягнення цілей (наприклад, домовитися, розповісти, описати шлях, обговорити проблему).
2. Фокус на змісті, а не на формі: граматика і лексика вивчаються в контексті виконання завдань, а не подаються ізольовано.
3. Проблемно-орієнтоване навчання: завдання мають викликати інтелектуальні зусилля, активізувати критичне мислення й співпрацю.
4. Активна роль учнів: учні стають учасниками процесу, а не пасивними слухачами.
5. Інтерактивне навчання: особливе значення має робота в парах або групах, коли мова використовується як засіб досягнення спільного результату.

У методі навчання, заснованому на виконанні завдань типові завдання подаються у вигляді рольових ігор, проєктної роботи (створення постера, презентації, плану подорожі), обговорення ідей, рішень проблем. Можна використовувати завдання на порівняння, класифікацію, ранжування; також завдання на планування майбутніх дій або прийняття рішень.

Task-Based Language Teaching (TBLT) ґрунтується на тому, що мова вивчається найефективніше тоді, коли учень використовує її для досягнення конкретної мети в межах завдання. У навчанні китайської мови це особливо актуально, адже учням важливо навчитися розуміти й продукувати мову в реальному контексті, а не лише за зразками. Значною перевагою даного методу навчання є його структура уроку, яка проста та водночас ефективна. Весь урок поділяється на три логічні етапи:

1. Передзавдання (Pre-task): учитель вводить тему, активізує словниковий запас, демонструє зразки виконання.
2. Виконання завдання (Task cycle): учні працюють індивідуально або у парах/групах, виконуючи комунікативне завдання (напр. обговорення, планування, вирішення проблеми).
3. Мова і аналіз (Language focus): обговорюється мовний матеріал, який використовувався під час виконання завдання, аналізуються помилки, вводиться нова лексика і граматики.

Цей підхід дозволяє розвивати всі чотири основні мовні навички — аудіювання, говоріння, читання й письмо — в інтегрованій формі, але при цьому орієнтований на результат і зміст діяльності, а не лише на мовну форму.

РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ГРАМАТИКО- ПЕРЕКЛАДНОГО МЕТОДУ ТА МЕТОДУ НАВЧАННЯ, ЗАСНОВАНОГО НА ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ

2.1. Порівняння за дидактичними критеріями

Для того, щоб глибше зрозуміти відмінності між граматико-перекладним методом та методом навчання, заснованим на виконанні завдань, обидва методи варто розглянути через призму основних дидактичних параметрів, таких як: мета навчання, роль вчителя та роль учня у процесі навчання, типи мовленнєвої діяльності та оцінювання результатів.

Граматико-перекладний метод орієнтований на формування знань про мовну систему та навичок перекладу. Його головна мета — засвоєння граматичних правил, вивчення лексики, розвиток умінь читання і письма через переклад із китайської мови та на неї. Такий підхід ґрунтується на використанні рідної мови учнів — у нашому випадку української — як основного засобу пояснення матеріалу та перевірки засвоєного. Цей метод особливо корисний на початкових етапах навчання, коли студентам важливо опанувати базові конструкції та оволодіти ієрогліфікою в умовах чіткого граматичного контролю. Як зазначають Richards & Rodgers [15, с. 32], граматико-перекладний метод має більше академічне, ніж комунікативне спрямування. Попри це, метод дає змогу сформувати фундаментальні знання, необхідні для подальшого навчання.

На противагу цьому, метод навчання на основі виконання завдань (Task-Based Language Teaching) спирається на принцип комунікативного навчання, у центрі якого — реальне використання мови в ситуаціях, що наближені до життєвих. Основна увага приділяється виконанню завдань, які передбачають вирішення конкретних комунікативних проблем за допомогою китайської мови. У процесі навчання формується не лише лінгвістична компетенція, а й комунікативна, соціокультурна та стратегічна. У цьому підході граматики не є метою навчання, а радше інструментом для досягнення комунікативного результату. Як підкреслює Ellis [3, с. 31], мовна форма засвоюється краще, коли

учні активно взаємодіють у значущих ситуаціях, а не просто механічно запам'ятовують правила.

Рідна мова у граматико-перекладному методі відіграє центральну роль. Усі пояснення подаються нею, вправи базуються на перекладі з китайської та на китайську. Такий підхід може бути зручним для початківців, але водночас затримує розвиток прямого мислення китайською мовою.

TBLT пропонує повне або часткове мовне занурення, де рідна мова майже не використовується. Студенти вчаться думати китайською та реагувати в режимі реального часу. Викладач у цьому підході не є головним джерелом інформації, а виконує роль фасилітатора, модератора й партнера у спілкуванні. Учень же виступає як активний суб'єкт навчального процесу, що вчиться через дію, експеримент, комунікацію. TBLT створює умови для розвитку всіх чотирьох мовних навичок — аудіювання, говоріння, читання та письма — водночас. Завдяки інтегрованим завданням, таким як рольові ігри, проєкти, інтерв'ю, презентації, учні постійно застосовують мову на практиці.

При застосуванні граматико-перекладного методу вчитель є центральною фігурою — носієм знань і контролю. Уроки здебільшого фронтальні, із чіткою структурою викладу та перевіркою вправ. Учень в такому випадку зазвичай пасивний виконавець: слухає читає виконує вправи перекладає. Основна активність — відтворення правил.

У методі навчання, заснованому на виконанні завдань роль вчителя змінюється на фасилітатора процесу навчання: він організовує завдання, підтримує учнів, а також допомагає їм самоаналізувати результати роботи після виконання завдань. Учитель не виправляє помилки учнів одразу, а дає їм простір для обговорення та самостійного виправлення помилок. Даний метод передбачає активну роль учня як учасника комунікації, який співпрацює, вирішує завдання та самостійно приймає рішення. Цей підхід формує автономність, відповідальність та активну взаємодію між учнями [12, с. 32].

Типи мовленнєвої діяльності у граматико-перекладному методі доволі обмежені, адже метод зосереджений на читанні та письмі, особливо на перекладі текстів. Говоріння й аудіювання, як правило, відіграють другорядну роль. TBLT активно інтегрує всі види мовленнєвої діяльності: слухання, говоріння, читання і письмо. Вони виконуються як частини єдиного завдання, що імітує справжню комунікативну ситуацію [10, с. 31].

У граматико-перекладному методі оцінювання є традиційним та формальним — тести на знання граматики, переклад речень, правильність написання. Метод навчання, заснований на виконанні завдань натомість використовує альтернативне оцінювання, включно з оцінкою продуктивності завдань, взаємооцінюванням, самооцінюванням, портфоліо. Оцінюється не лише знання, а й здатність ефективно застосовувати мову [1, с. 31].

Таким чином, граматико-перекладний метод відповідає потребам учнів, які прагнуть академічної точності, знань про структуру мови та формальне оцінювання. Натомість TBLT виявляється ефективним у ситуаціях, де головна мета — здатність комунікувати китайською мовою у реальному житті, розвивати гнучке мовлення та адаптивність у спілкуванні.

2.2. Переваги та недоліки кожного методу

У процесі викладання іноземної мови вибір методики значною мірою визначає характер навчання, його ефективність та рівень зацікавленості учнів. Граматико-перекладний метод та метод, заснований на виконанні завдань (TBLT), представляють два різні підходи до формування мовної компетентності: від теоретичного засвоєння до практичного використання мови. У цьому підрозділі буде здійснено порівняльний аналіз переваг і недоліків кожного з методів, з урахуванням таких аспектів, як мотивація, розвиток мовленнєвих навичок та ефективність навчання.

Переваги граматико-перекладного методу навчання:

1. Чітка структура та логічність: Забезпечується систематичне засвоєння граматичних правил та їхнє свідоме застосування [15, с. 32]. Це особливо корисно для учнів з аналітичним складом розуму, які краще сприймають мову через логічні схеми.
2. Фокус на письмі і читанні: Метод сприяє розвитку академічного стилю письма, вдосконаленню навичок перекладу, що є цінним у філологічній освіті.
3. Контрольованість процесу: Учитель має повний контроль над темпом і змістом уроку, що зменшує непередбачуваність його плину.

З недоліків даного методу варто зазначити:

1. Обмежений розвиток усного мовлення, адже даний метод приділяє мало уваги говорінню та аудіюванню що знижує практичну мовну компетентність.
2. Низьку мотивацію учнів: Механічне заучування та переклад часто не викликають зацікавлення особливо в підлітків та учнів, які найкраще сприймають інформацію візуально [6, с. 31].
3. Мовну ізолюваність, оскільки знання не завжди переходить у комунікативну практику, що в свою чергу ускладнює використання мови в реальному житті.

Розглядаючи метод навчання, заснований на виконанні завдань можемо виділити такі основні переваги:

1. Розвиток комунікативних навичок: Завдання спрямовані на реальні ситуації, тому учні навчаються не просто знати, а використовувати мову в життєвих ситуаціях.
2. Мотивація та залучення: Завдяки реалістичності, елементам гри та співпраці між учнями даний метод стимулює внутрішню мотивацію.
3. Інтеграція мовленнєвих навичок: У процесі виконання одного завдання одночасно розвиваються навички говоріння, слухання, читання та письма.

4. Формування автономності: Учні вчаться працювати самостійно, планувати мовлення та розв'язувати життєві проблеми – це навички, які потрібні навіть за межами класу.

У використанні даного методу на уроках недоліки для учнів полягають у складності для початкових рівнів, оскільки учням, які не мають мінімального лексичного, запасу важко брати участь у завданнях без підготовки. З боку ж вчителя потрібна висока кваліфікація, адже для ефективного використання методу навчання, заснованого на виконанні завдань, викладач повинен вміти планувати завдання, адаптувати матеріали та гнучко реагувати на хід заняття. Також, через відкритий характер завдань, формальне оцінювання потребує складніших критеріїв, ніж, наприклад, в граматико-перекладному методі [20, с. 32].

Кожен із даних двох методів має свої переваги залежно від мети навчання, рівня учнів та навчального контексту. Граматико-перекладний метод залишається актуальним для формування теоретичної бази та академічних навичок, тоді як TBLT — для розвитку функціонального володіння мовою в реальних комунікативних ситуаціях. Найефективніший підхід — це комбінування елементів обох методів з урахуванням потреб учнів.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ TBLT У ВИКЛАДАННІ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

У попередніх розділах було розглянуто теоретичні засади методу, заснованого на виконанні завдань (TBLT), його дидактичні особливості, а також порівняно з граматико-перекладним методом. У даному розділі представлено практичне втілення TBLT у навчанні китайської мови як іноземної — авторський збірник завдань, розроблений на основі реальних комунікативних ситуацій. Його мета — продемонструвати ефективність методу TBLT (Task-Based Language Teaching) у розвитку мовних навичок студентів середнього рівня володіння китайською мовою.

В умовах сучасної лінгводидактики, коли на перший план виходить комунікативна компетентність та реальне застосування мови в автентичних або наближених до реальних ситуацій, створення збірника завдань на основі методу навчання через виконання завдань (Task-Based Language Teaching, TBLT) постає як актуальна та обґрунтована необхідність. Особливої значущості така ініціатива набуває у контексті викладання китайської мови як іноземної, що передбачає не лише оволодіння складною граматикою, але й розвиток навичок міжкультурної комунікації, що можливе лише через практичне застосування мови.

Насамперед, традиційні підходи до навчання китайської мови, зокрема граматико-перекладний метод, хоча й забезпечують системність і логічність засвоєння граматичного матеріалу, часто виявляються недостатніми для формування автоматизованих мовленнєвих навичок. Учні, які тривалий час навчаються за такими схемами, зазвичай демонструють хороші результати в тестах на знання граматики, проте стикаються з труднощами в усному мовленні, слуханні та міжособистісній взаємодії.

Окремо варто наголосити, що наразі спостерігається суттєвий дефіцит якісних навчально-методичних матеріалів з китайської мови, які були б створені на основі TBLT. Більшість наявних підручників, навіть сучасних, залишаються граматико-центричними або тяжіють до шаблонного набору вправ на закріплення

окремих мовних структур. Це створює виклик для викладачів, які прагнуть запроваджувати комунікативно-орієнтовані методики, але не мають відповідних ресурсів. Таким чином, створення збірника завдань на основі методу TBLT з акцентом на китайську мову як іноземну є логічним та необхідним кроком у розвитку ефективної методики навчання, що відповідає сучасним запитам. Зважаючи на це, виникає потреба у створенні збірника завдань, заснованих на методі виконання завдань (TBLT), який би:

- Органічно поєднував вивчення мови з реальними життєвими ситуаціями;
- Активізував усі види мовленнєвої діяльності (говоріння, аудіювання, читання, письмо);
- Стимулював учнів до самостійного мислення, співпраці та творчого підходу до навчання.

Збірник розроблено з урахуванням вікових та мовних потреб учнів, а також з орієнтацією на інтерактивність, гнучкість і можливість адаптації під різні формати навчання (онлайн/офлайн, індивідуальні або групові заняття).

Збірник містить 5 тематичних модулів, орієнтованих на середній рівень знань (HSK 3), кожен із яких охоплює ключові лексико-граматичні теми та побутові або соціальні ситуації. Завдання, включені до збірника, орієнтовані на практичне застосування мови в реальних комунікативних ситуаціях. Кожне завдання передбачає розв'язання конкретної проблеми або виконання комунікативного завдання, що мотивує учнів до активного використання лексики, граматичних структур і мовленнєвих зразків у контексті.

Важливою перевагою цього збірника є його гнучкість: усі завдання можуть бути адаптовані як для студентів із вищим рівнем володіння китайською мовою, так і для тих, хто лише переходить від початкового до середнього рівня. Залежно від потреб групи або індивідуального студента, можна змінювати обсяг лексики, складність інструкцій, темп роботи або використовувати додаткові матеріали.

Завдання в межах кожного модуля структуровані за класичною схемою TBLT:

1. Pre-task (перед-завдання): ознайомлення з лексикою, введення теми.
2. Task cycle (основне завдання): виконання комунікативного завдання у парах або групах, без прямої допомоги вчителя.
3. Language focus (мовне відпрацювання): аналіз граматичних структур, повторення ключової лексики.

Цей збірник може бути використаний як доповнення до основного курсу китайської мови у вищих навчальних закладах, на мовних курсах або для самостійної роботи. Він також може слугувати практичним інструментом для викладачів, які прагнуть урізноманітнити заняття та зробити їх більш комунікативно спрямованими.

Один із модулів збірника — «Наші вихідні – 我们的周末» — демонструє типове використання методу TBLT у навчанні китайської мови на рівні HSK 3. Завдання цього модуля спрямоване на формування навичок планування поїздки, використовуючи реальну лексику і граматику в комунікативному контексті. Завдання побудовано за класичною структурою TBLT: включає підготовчий етап, основне завдання та мовне відпрацювання. Його мета — створити умови для цілеспрямованого мовлення, де учні не лише вивчають слова, а й використовують їх для досягнення конкретного результату — складання плану подорожі.

Нижче представлено одне з завдань зі збірника (завдання на інші мовні навички з даної теми нашого збірника наведено в додатках):

Завдання на читання (reading task) (варіант 2): «预订酒店房间» – «Бронювання номера в готелі».

Мета: Розвинути навички діалогу для отримання послуги (бронювання), уточнення деталей, досягнення домовленості.

Матеріали: Картки з ролями: «Гість» (має інформацію про дати поїздки, тип бажаного номера, бюджет) та «Адміністратор готелю» (має інформацію про наявні номери, ціни, послуги). Можна додати просту таблицю з типами номерів (单人间 dānrénjiān - одномісний, 双人间 shuāngrénjiān - двомісний) та цінами. Приклад оформлення даного завдання неведено в додатку А.

Алгоритм виконання:

1. Об'єднайтеся у маленькі групи та інсценізуйте ситуацію:

- учень А (Гість) телефонує учню Б (Адміністратор), щоб забронювати номер на вказані дати;
- гість пояснює свої потреби (дати, тип номера);
- адміністратор перевіряє наявність, повідомляє ціну та умови;
- гість підтверджує бронювання або уточнює деталі (напр., чи є сніданок – 有没有早饭 yǒu méiyǒu zǎofàn?).

2. Укладіть тексти для діалогу за поданою темою.

3. Презентуйте свою інсценізацію однокласникам та однокласницям та поцікавтеся їхньою думкою про те, наскільки вдало вам вдалося організувати діалог?

4. Обговоріть у групі висловлені оцінки та пропозиції і допрацюйте (за потреби) текст діалогу.

5. Оцініть свою роботу.

Очікувані результати: учні активно взаємодіють у парах чи групах; створюють власні діалоги, використовуючи тематичну лексику, та практикують спонтанне мовлення; критично мислять та генерують ідеї.

Таке завдання є типовим прикладом реалізації підходу TBLT у навчанні китайської мови, оскільки передбачає виконання конкретного комунікативного завдання, інтеграцію мовних навичок, розвиток автономії, критичного мислення, уміння працювати в групі. Воно наближене до реального мовленнєвого середовища й має чіткий результат, що підвищує внутрішню мотивацію учнів. Також важливо, що завдання враховує потребу у міжкультурній компетентності, адже учні вчаться орієнтуватися у китайському культурному контексті.

Таким чином, створення збірника завдань на основі методу TBLT не лише відповідає сучасним тенденціям комунікативного підходу до викладання мов, але й вирішує конкретні педагогічні проблеми: недостатню мовленнєву практику,

низьку мотивацію, обмежений доступ до автентичних матеріалів. Такий збірник може стати ефективним інструментом у руках як викладачів, так і студентів, сприяючи розвитку комунікативної компетентності у китайській мові на основі реальної діяльності.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було з'ясовано, що методика викладання іноземних мов перебуває в постійному процесі еволюції, спричиненому як зміною освітньої парадигми, так і зростаючими вимогами до комунікативної компетентності мовців у глобалізованому світі. Особливої актуальності ця проблема набуває у сфері викладання китайської мови, яка, з одного боку, характеризується високим рівнем складності, а з іншого — стрімко набуває популярності в усьому світі.

Порівняння граматико-перекладного методу та методу навчання через виконання завдань (TBLT) дозволило виявити суттєві відмінності між цими підходами. Перш за все, обидва методи мають власну історію, методологічні засади, дидактичні особливості та специфіку реалізації в освітньому процесі. Граматико-перекладний метод, що має глибоке історичне коріння, зберігає свою актуальність у тих випадках, коли пріоритет надається формуванню міцної граматичної бази, перекладацьких навичок, розвитку аналітичного мислення й роботи з письмовими текстами. Сильними сторонами даного методу є систематичність чіткість структури й акцент на точності. Проте цей підхід значною мірою обмежує мовленнєву активність студентів, оскільки спрямований переважно на рецептивні види діяльності, такі як читання та переклад, і не сприяє розвитку комунікативної компетенції.

Однак сучасна методика викладання іноземних мов дедалі більше зміщується в бік комунікативного підходу, у центрі якого — використання мови як засобу спілкування. У цьому контексті TBLT виступає як перспективний метод, орієнтований на розвиток усіх мовленнєвих навичок шляхом виконання автентичних або змодельованих комунікативних завдань. Заснований на виконанні завдань, TBLT орієнтований на використання мови як інструменту для досягнення конкретних цілей у рамках виконання автентичних завдань. Він активізує всі види мовленнєвої діяльності — говоріння, аудіювання, читання, письмо — і формує у студентів здатність взаємодіяти за допомогою мови в

реальних чи змодельованих ситуаціях. Особливо актуальним цей метод є в умовах сучасного підходу до мовної освіти, де головною метою виступає формування функціональної комунікативної компетенції.

Попри очевидні переваги кожного методу, їх застосування варто адаптувати до рівня володіння мовою та потреб студентів. Граматико-перекладний метод ефективно працює на початкових етапах, коли необхідно пояснити граматичні структури, опанувати базову лексику, зосередитися на написанні ієрогліфів. Наприклад, такі граматичні конструкції як 是.....的, 了, 正(在) або модальні дієслова доцільно розглядати в рамках граматико-перекладного методу через зіставлення з українськими аналогами та тренування у письмі. Натомість метод TBLT виявляється надзвичайно ефективним на етапі переходу до середнього й просунутого рівня, коли мовна база вже дозволяє учням висловлюватися китайською. Завдання типу «планування подорожі», «інтерв'ю з носієм мови» або «створення рекламної кампанії китайською» мотивують студентів, підвищують рівень автономії та готують до реального використання мови в житті.

TBLT в такому контексті має особливу цінність, оскільки дозволяє подолати бар'єри у використанні складної граматики й ієрогліфічної писемності шляхом занурення у змістовну мовну діяльність.

Разом із тим, практичне застосування TBLT у навчанні китайської мови ускладнюється відсутністю адаптованих навчальних ресурсів. На відміну від граматико-перекладного методу, який має багаторічну традицію та широкий набір підручників, метод навчання, заснований на виконанні завдань потребує ретельно продуманого контенту, адаптованого до рівня мовної компетентності, вікових особливостей і навчальних потреб студентів.

Окремо було доведено необхідність створення спеціалізованого збірника завдань для навчання китайської мови на основі методу TBLT. Такий збірник здатен забезпечити викладачів якісними матеріалами, що відповідатимуть принципам сучасної педагогіки, а студентів — можливістю практикувати мову в умовах, максимально наближених до автентичного середовища. Представлений

приклад завдання на тему «Наші вихідні – 我们的周» продемонстрував практичну реалізацію цього методу, поєднуючи елементи граматики, лексики, аудіювання, говоріння й міжкультурної комунікації в єдину інтегровану систему.

Крім того, важливо підкреслити, що створення одного збірника не може вичерпати всі можливості TBLT. У подальшому доцільним є розроблення повноцінної системи вправ і завдань, побудованої на TBLT для кожного окремого виду мовленнєвої діяльності, з урахуванням тематики HSK, міжкультурних аспектів та когнітивних складностей китайської мови. Така система могла б стати основою сучасного навчального курсу з китайської мови, що відповідає потребам студентів та завданням глобалізованого світу.

З огляду на вищевикладене, доцільним є впровадження змішаного підходу, де метод TBLT виступатиме основною методичною платформою, а граматико-перекладні елементи — допоміжним інструментом для підтримки точності та усвідомленості у використанні мовних одиниць. Подальші дослідження у цьому напрямі можуть зосереджуватись на емпіричному вивченні ефективності TBLT у різних вікових групах, на різних мовних рівнях, а також на розробці системи оцінювання результатів навчання у межах цього підходу. Обидва розглянуті нами методи можуть бути ефективними за умови правильного та обґрунтованого використання.

ДОДАТКИ

Додаток А. Приклад оформлення завдання на читання (reading task) (варіант 2): «
预订酒店房间» – «Бронювання номера в готелі».

Тема 3. Завдання на читання (варіант 2).

客人的卡片 1:

- 你打算从6月1日住到6月3日。
- 你想要一个单人间，最好含早餐。
- 你的预算是每晚不超过300元。

管理人的卡片 1:

- 标准单人间：300元/晚，含早餐
- 豪华单人间：450元/晚，含早餐和Wi-Fi
- 双人间目前已满
- 其他服务：免费Wi-Fi、洗衣服务（收费）

客人的卡片 3:

- 你打算从8月5日住到8月7日。
- 你想住一个安静的双人间，有窗户和Wi-Fi。
- 你的预算是每晚600元。

管理人的卡片 3:

- 安静双人间：580元/晚，有窗户，没有Wi-Fi
- 豪华双人间：620元/晚，含Wi-Fi、有窗户
- 服务：叫车服务、行李寄存、早餐需另付30元/人

客人的卡片 2:

- 你和你的家人一共三个人。
- 你打算从7月10日住到7月15日。
- 你希望有厨房的房间。预算是每晚800元左右。

管理人的卡片 2:

- 家庭房：750元/晚，适合三人，含厨房
- 豪华房：900元/晚，含早餐和厨房
- 服务：24小时热水、免费停车

Додаток Б. Завдання на читання (reading task) (варіант 1): «Планування культурної програми в Пекіні».

Мета: Розвинути вміння аналізувати інформації для планування подорожі.

Матеріали: Адаптовані тексти з інформацією (короткий опис, години роботи (开放时间 kāifàng shíjiān), вартість квитка (门票价格 ménpiào jiàgé), можливо, як дістатися (怎么去 zěnmē qù)) про 3-4 визначні місця Пекіна (напр., Заборонене місто, Храм Неба, Літній палац).

Алгоритм виконання:

1. Об'єднайтеся в пари і прочитайте надані матеріали про пам'ятні місця Пекіна.
2. Оберіть 2 пам'ятки для відвідування упродовж одного дня, враховуючи час на переїзд та огляд.
3. Визначте загальну вартість вхідних квитків для вашого плану.
4. Підготуйте та презентуйте свій одноденний план групі: «Ми відвідаємо [Місце 1] та [Місце 2]. Загальна вартість квитків: [Сума] юанів» (我们要去...和...。门票一共...元。 Wǒmen yào qù... hé... . Ménpiào yīgòng... yuán).
5. Проаналізуйте лексику та граматичні структури, використані у підготовці та презентації плану (слова, що вказують на місця, числа, час; структура для формулювання планів 要去...). Обговоріть, що було новим або викликало труднощі.
6. Порівняйте свій план з планами інших пар, обґрунтуйте свій вибір.

Очікувані результати: учні читають та розуміють надану інформацію про пам'ятні місця Пекіна; аналізують інформацію для прийняття обґрунтованих рішень; формулюють та усно презентують свій план українською та китайською мовою, використовуючи цільову структуру та відповідну лексику; рефлексують над власним мовним досвідом, обговорюючи нові слова/структури або труднощі, що виникли; ефективно співпрацювати в парах для спільного вирішення завдання та підготовки презентації.

Додаток В. Приклад оформлення завдання на читання (reading task) (варіант 1):
«Планування культурної програми в Пекіні»

Тема 3. Завдання на читання (варіант 1).

长城 (Велика китайська стіна)

长城很长，是中国的象征。很多外国游客也喜欢去长城。

开放时间：早上七点半到下午六点。

门票价格：四十元。学生票二十元。

怎么去：可以坐地铁到德胜门，然后坐877路公共汽车去八达岭长城。

故宫 (Заборонене місто)

故宫是中国有名的地方。这里有很多古老的建筑。每天有很多人来参观。

开放时间：早上八点半到下午五点。

门票价格：六十元。学生票是二十元。

怎么去：可以坐地铁一号线，在天安门东站下车，走五分钟就到了。

天坛 (Храм Неба)

天坛是一个很有名的公园，有美丽的风景和古老的建筑。

开放时间：早上六点到晚上九点。

门票价格：三十五元。学生票十五元。

怎么去：可以坐地铁五号线，在天坛东门站下车。

中国国家博物馆 (Національний музей Китаю)

中国国家博物馆在天安门广场旁边，是世界上最大的博物馆之一。

开放时间：早上九点到下午五点，星期一休息。

门票价格：免费，但是要网上预约。

怎么去：坐地铁一号线到天安门东站或者天安门西站都可以。

Додаток Г. Завдання на аудіювання (listening task): «火车站广播» – «Оголошення на вокзалі»

Мета: Розвинути уміння сприймати на слух ключову інформацію (номер потяга, платформа, час відправлення/затримка) з короткого оголошення.

Матеріали: Аудіозапис (створений вчителем або адаптований автентичний) короткого оголошення на вокзалі. Наприклад: «Увага пасажир! Потяг G123 до Шанхаю відправляється з платформи 5 о 14:30.» (旅客们请注意，开往上海的G123次列车，在五号站台，十四点三十分开车。Lǚkèmen qǐng zhùyì, kāi wǎng Shànghǎi de G-yāo'èrsān cì lièchē, zài wǔ hào zhàntái, shísì diǎn sānshí fēn kāichē.

Алгоритм виконання:

1. Прослухайте оголошення на вокзалі.
2. Заповніть пропуски у таблиці/формі: Номер потяга (车次 chēcì), Пункт призначення (目的地 mùdìdì), Платформа (站台 zhàntái), Час відправлення (开车时间 kāichē shíjiān).
3. Обміняйтеся зошитом з однокласницею або однокласником та перевірте правильність виконання завдання.
4. Сформулюйте побажання для автора або авторки перевіреної вами роботи. Врахуйте, що ваша мета – допомогти пасажирам зорієнтуватися на вокзалі.

Очікувані результати: учні розпізнають нову лексику на слух у природному мовленні; демонструють розуміння прослуханого, співвідносячи інформацію з візуальними підказками; переказують ключову інформацію коротко, використовуючи базову лексику; аналізують і обговорюють деталі почутого разом з партнерами; активно взаємодіють у груповому середовищі.

Додаток Д. Завдання на говоріння (speaking task): «那，我们去哪儿？» – «Тож, куди ми їдемо?»

Мета: Розвивати навички усного мовлення у форматі спілкування про вихідні плани та поїздки, вживати лексику з теми 周末, 旅游, 地图, 安排 тощо.

Матеріали: Картки з новими словами та короткими прикладами:

打算去南方旅游。(Я планую поїхати на південь.)

周末我跟朋友一起玩游戏。(На вихідних я разом з другом грав у комп'ютерні ігри.)

我们安排了一趟去北方的旅行。(Ми організували поїздку на північ.)

Алгоритм виконання:

1. Уявіть, що ви з другом чи подругою плануєте поїздку на вихідні.
2. Ваше завдання: обрати місце подорожі, визначити супутників (або обрати, хто подорожуватиме з вами), спланувати терміни.
3. Використовуйте карту (спрощену або справжню) виберіть північ чи південь, складіть маршрут.
4. Обговоріть план подорожі у парах і підготуйте діалог/презентацію з деталями подорожі.

Очікувані результати: Учні розуміють новий лексичний матеріал та ефективно використовують його у власних висловлюваннях; ідентифікують та розуміють нові слова та вирази стосовно планування подорожей; ведуть діалог китайською мовою про свої вихідні плани, обговорюють деталі поїздки в парах та групах; активно взаємодіють та обмінюються ідеями, аналізуючи отриману інформацію.

Додаток Е. Завдання на письмо (writing task): «从北京寄来的明信片» – «Листівка з Пекіну»

Мета: Навчити складати коротке неформальне повідомлення (листівку) другові/родині з описом вражень та планів.

Матеріали: зразок листівки (необов'язково), список можливих фраз/слів для опису вражень (напр., 北京很漂亮 Běijīng hěn piàoliang Пекін дуже гарний, 天气很好 tiānqì hěn hǎo - погода чудова, 我去了... wǒ qùle... - я відвідав..., 明天我要去... míngtiān wǒ yào qù... - завтра я планую...).

Зразок тексту листівки:

亲爱的安娜:

你好! 我现在在北京。这里的天气很好, 晴天, 不冷也不热。昨天我去了长城和故宫, 太漂亮了! 我拍了很多照片。明天我打算去颐和园散步, 还想去吃北京烤鸭。希望你也能来中国旅游!

祝好!

小明

Алгоритм виконання:

1. Уявіть, що ви зараз у Пекіні.
2. Напишіть коротку листівку (5-7 речень) своєму другові.
3. Розкажіть, де ви є, яка погода, що ви вже бачили (1-2 місця) і що плануєте робити завтра. Не забудьте привітання та підпис.
4. Обміняйтеся листівками з однокласником і однокласницею та обговоріть складені вами повідомлення.
5. Сформулюйте думку про те, наскільки вам знадобився у роботі зразок тексту листівки.

Очікувані результати: учні розуміють структуру письмового листа китайською мовою та вміють її відтворити; використовують нову лексику правильно в контексті опису місця, погоди, подій та планів на майбутнє;

створюють власний твір, що відповідає вимогам завдання (5–7 речень, привітання, підпис); аналізують отриману інформацію зі зразка та адаптують її під особистий досвід, активно взаємодіють, обговорюючи власні ідеї з однокласниками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bygate M., Skehan P., Swain M. Researching pedagogic tasks: second language learning, teaching and testing. Harlow: Pearson Education, 2001. 260 p.
2. Celce-Murcia M. (ed.). Teaching English as a second or foreign language. 3rd ed. Boston: Heinle & Heinle, 2001. 584 p.
3. Ellis R. Task-based language learning and teaching. Oxford: Oxford University Press, 2003. 387 p.
4. Frost R. A task-based approach [Електронний ресурс]. – British Council Teaching English. – URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/article/a-task-based-approach> (дата звернення: 21.09.2015).
5. Howatt A.P.R., Widdowson H.G. A history of English language teaching. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2004. 417 p.
6. Hua Y. On the alternate use and complementation of grammar: translation method and communicative language teaching method. IRA International Journal of Education and Multidisciplinary Studies. 2020. Vol. 16. P. 10–14. URL: <https://doi.org/10.21013/jems.v16.n1.p3>.
7. Kumar M. Learning a language using grammar translation method. Research Review International Journal of Multidisciplinary. 2022. Vol. 7, no. 4. URL: <https://doi.org/10.31305/rrijm.2022.v07.i04.002>.
8. Larsen-Freeman D. Techniques and principles in language teaching. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2000. 189 p.
9. Leaver B.L., Willis J.R. Task-based instruction in foreign language education: practices and programs. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2004. 328 p.
10. Long M.H. Second language acquisition and task-based language teaching. Oxford: Wiley-Blackwell, 2015. 376 p.
11. Mackey A., Gass S. (Eds.). Second language research: methodology and design. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, 2005. 338 p.

12. Nunan D. Task-based language teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. 285 p.
13. Piantaggini L. Grammar-translation: what is it—really—for students?. *Journal of Classics Teaching*. 2020. Vol. 21. P. 92–94. URL: <https://doi.org/10.1017/S2058631020000513>.
14. Reyes A., Ibojo D. Utilizing grammar translation method in teaching reading and writing: an experimental study. *International Journal of Innovative Science and Research Technology (IJISRT)*. 2024. URL: <https://doi.org/10.38124/ijisrt/ijisrt24jun1192>.
15. Richards J.C., Rodgers T.S. Approaches and methods in language teaching. 3rd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 403 p.
16. Sun H. Domains and directions in the development of TBLT. *Working Papers in Applied Linguistics*. 2017. Vol. 17. P. 44–48. URL: <https://doi.org/10.7916/D8FR17HN>.
17. Wang Q. Foundational principles of task-based language teaching. *Studies in Second Language Learning and Teaching*. 2023. URL: <https://doi.org/10.14746/ssllt.38285>.
18. Wang X., Liu Y. A comparative study of language teaching methods in teaching Chinese as a second language. *Journal of Language Teaching and Research*. 2010. Vol. 1, no. 3. P. 282–287.
19. Wei L. On grammar-translation teaching method. *Journal of Shanxi College for Youth Administrators*. 2005. No. 18. P. 71–73.
20. Willis D., Willis J. Doing task-based teaching. Oxford: Oxford University Press, 2007. 216 p.
21. Willis J. A framework for task-based learning. Harlow: Longman, 1996. 172 p.